

Sándor Zoltán

JELENETEK EGY KIVÁNDORLÓ ÉLETÉBŐL

A mosogatótáliból a szárítóba helyezte az utolsó tányért, és tenyerét a csapból kiáradó vízszugár alá dugta. Apró fejrándítással félresöpörte homlokáról a szemébe lógó ősülő hajtincset, és nyakával körkörös mozdulatokat téve engedte, hogy a meleg víz végigfolyjon a kezén.

– Te meg mit művelsz? – toppant be a mosogatókonyhába egy fehér kötényes fiatalember, mosogatni való edények sokaságát tolvama maga előtt.

– Lazulok. A forró víz állítólag jót tesz a csuklóízületeknek, és el-lazítja az izmokat. Mindemellett még a vérkeringést is fokozza. Látnod – nyújtotta kezét a fiatalember felé –, néha így kidudorodik az ér a kéz-fejemen.

– Nem lehet valami kellemes, szerencsére az új szállítmánnyal kedvedre gyakorolhatod a vízmasszázszt.

– Látom. Mi történik odakinn?

– Dugig megteltünk.

– Valami társasági hepaj?

– Fogalmam sincs. Annyit láttam csak, hogy teli vagyunk ilyen se-fiú, se lány arcokkal.

A férfi fejét csóválva megvakarta borostás arcát.

– Dolgozzunk!

– Ahogy mondd – ezzel a fiatalember kiment.

Az újabb túra elmosogatása után megtörölte a kezét, és átszólt a másik helyiségbe egyik munkatársának.

– Abdul, bitte schieb die Gefäße in die Küche. Ich gehe in die Atempause.

– Jawohl!

Levetette vízhatlan kötényét és a mosdóba ment. Kézmosás közben tulajdon arcát figyelte a párás tükörben. A magas homlokot barázdáló vékony ráncokat, a kialvatlanságról árulkodó karikákat a be-esett szem körül, a tömpevégű görbe orrot, amelyből néhány szőrszál kandikált ki, a kicserepesedett, vékony ajkakát, a széles áll közepén elhelyezkedő gödröcskét, a megereszkedett bőrt a nyak tájékán.

A szűkös társalgóban elhelyezett hűtőszekrényből kivette a fóliába csomagolt szalámis szendvicset, az egyik végénél elszakította a cso-

magolást, és beleharapott uzsonnájába. Le-fel járkálva fogyasztotta el a szendvicset. Étkezés után kiment az udvarra, és rágyújtott egy szál cigarettára. A vendéglő udvarába behallatszott a városi közlekedés zaja. A sötét égen éppen egy villogó repülő húzott el felette. Követte tekintetével, míg csak el nem tűnt látómezejéből. Eldobta a csikket, és zsebéből elővette okostelefonját. Gyorsan végigpörgette a képernyőn az e-maileket, de néhány levélszeméten kívül semmi más nem érkezett, a Facebookon sem látott semmi érdekeset, így megnézte az aznapi híreket. Nem lesznek előrehozott választások, erről döntöttek tegnap a kormányzó párt elnökségi ülésén... Immár halálos áldozata is van az országban hónapok óta tartó kanyarójárványnak, az illetékesek a védőoltás szükségességére figyelmeztetnek... Az elvándorlás egyre aggasztóbb méreteket ölt, féltő, hogy ha a jelenlegi tendencia folytatódik, hamarosan számos faluban a nyugdíjas korú időséken kívül senki sem marad, az iskolákra és óvodákra lakat kerül. A helyzet fokozottan sújtja a szórványtelepüléseket... A cikken belül vibráló banner hirdette a Szórványlétben című riportkönyvet. Rákattintott. Tartalomjegyzék, adatok a kötet megvásárolhatóságáról, ajánlók. Az utóbbiak egyikét kezdte olvasni.

Titokban mindig fa szerettem volna lenni. Ezeregy szállal kapaszkodva az alattam levő rögökbe, méltóságteljesen állni egyhelyben, és kinyújtott karral magasodni az ég felé. A földhöz-kötöttség biztonságos állapotából figyelni a világot magam körül: a ködben úszó háztetőket, a fölém emelkedő templomot, a kacskaringós járdát a sírok közt, az udvarok végében elterülő kerteket, a rozoga padokat az utcákon. A boldog embernek sohasem kell elbagynia szülőföldjét, jut eszembe sokszor, amikor reggelente kinézek az ablakon. Megcsodálom a ház előtt terebélyesedő fa odvas törzsét és az égbolt felé nyújtózó göcsörtös ágait. Esténként néha megállok előtte egy percre és megsimogatom. Titokban eggyé válok vele.

Zsebébe csúsztatta telefonját, és a mosogatókonyha felé indult.

*

A kopottas műbőr fotelból távirányítóval a kezében nézte a televíziót, pontosabban ide-oda kapcsolgatva szörfölt a csatornák közt: híradó-foszlányok, autóüldözéses leszámolás, nyekergős zeneklip, valóságshow-beli idétlenkedés, sportközvetítés és termékbemutató képei váltakoztak egymás után a képernyőn. Pár percnel egyik csatornán sem időzött tovább. A rekamién két kiskamasz lánya sutyorogva okostelefonját babrálta. Színes prospektusokat lapozgattak, időről időre felkuncogtak.

A férfi kifejezéstelen tekintettel olykor feléjük pillantott, de semmit sem szólt, általában újabb csatornára kapcsolt.

– Semmi nézhető nem találsz? – lépett be a nappaliba felesége egy tálca frissen sült meggyes rétesrel.

– Blódség a teljes kínálat!

– Akkor kapcsold ki – helyezte a kisasztalra a porcukrozott süteményt az asszony. – Vegyetek!

A két lány elvett egy-egy szelet rétest, és az édességet majszolva folytatta addigi tevékenységét. Apjuk is elvett egy szelet süteményt a tálcáról, és állta alá tartva tenyerét, hogy ne morzsáljon a szőnyegre, óvatosan beleharapott. Hosszasan forgatta szájában a falatot, mielőtt lenyelte volna.

– Mi az? Talán nem ízlik? – kérdezte tőle az időközben a másik fotelba telepedett felesége, úgyszintén egy szelet rétest rágcsgálva.

– De igen, csak...

– Csak?

– Semmi.

– Mondjad!

– Érezni, hogy nem az igazi.

– Szerinted akkor mi?

– Nem tudom, de ez valahogy... nem is meggy, hanem valami meggyízű zselé, vagy kocsonya, ki tudja, van-e bármi köze a meggyhez, és a tészta is olyan...

– Milyen?

– Mászkos.

A lányok lopva édesanyjukat figyelték, hogy kiabálásban vagy inkább nevetésben tör majd ki. Végül egyikben sem, csendben megette az édességet, megtörölte egymásban két tenyerét, és az újságtartóból kiemelte az egyik női magazint.

A lányok vettek még egy-egy süteményt a tálcáról, és visszarévedtek saját világukba.

– Was willst du in Maskenball werden?

– Ich weiß es nicht, womöglich Daenerys Targaryen.

– Ehrlich? Wunderbar!

– Und du?

– Spinne... oder Spiegelei.

– Dann werde ich dich essen.

Felröhögtek.

– Elég legyen már! – szólt rájuk indulatosan az apjuk, újabb csatornát váltva. – Legalább családi körben használhatnátok az anyanyelveteket!

– Miért jössz megint ezzel az anyanyelv-hülyeséggel? – fortyant fel az idősebbik lány. – Ezt már egyszer megbeszéltük.

– Egész nap ezen a nyelven társalgunk mindenkiel – mondta a fiatalabb.

– Igen – folytatta az idősebb. – És nincs szükség erre a maradiságra!

– Miféle maradiságra?!

– Arra, amit művelsz! Te sem szereted, amikor Juszufék imádkoznak. Azt mondod, ha ezt akarják folytatni egész életükben, akkor miért nem maradtak otthon, és hajlongnak napestig a sivatagjukban abroszba tekerter fejjel. Te ugyanezt teszed. Az anyanyelveden beszélj! A tévében nincs semmi nézhető! Ezek itt nem is tudnak élni! Egész életükben szintetikus szart esznek! Bevásárlóközpontjaikban nem kapni se töpörtöt, se májast, se svartlit, itt éhen pusztul az ember! És így tovább... Ezt nyomod állandóan. Miben különbözel te a Juszuftól?

– Azért a kettő között van némi különbség...

– Lényegi különbség aligha. Ha mindörökre a régi életmódnál szerettél volna maradni, akkor nem kellett volna ideköltöznünk.

– Egyébként pedig már a német a mi anyanyelvünk – fűzte hozzá tudálékosan a fiatalabb lány.

– Hallod te ezeket? – fordult a felesége felé.

– Hallom.

– És nincs semmi hozzáfűznivalód?

– Nincs. Vagyis... de igen. Igazuk van.

– Igazuk?

– Teljes mértékben. Nem azért költöztem ide, hogy legyektől hemzsegő, bablevesszagú nyári konyha után vágyakozzam, ahol frissen szedett meggyből készül a rétes!

*

Az asztallaphoz veregette a cigarettaszálat, gyufát sercintett, és rágyújtott. Letüdözte a füstöt, eloltotta a gyufaszálat, és a hamutartóba ejtette. Asztaltársa, egy jól megtermett, beesett szemű, oldalt enyhén őszülő, szakállas férfi közben nagyot kortyolt sörébe.

– A mi időnkben törzsvendégnek kellett lenned, hogy helyet kapj a diófa árnyékában, most meg...

– Ez a helyzet, barátom, nincs mit szépíteni.

– Fiatalok?

– Nincsenek fiatalok. Esetleg néhány, mutatóban, azok is inkább nagy gyerekek, harmincéves korukig a szülők nyakán lógnak.

– És aztán?

A szakállas férfi megvonta a vállát.

– Jobbik esetben elmennek. Vagy előbb családot alapítanak, és utána mennek el.

– Rosszabbik esetben?

– Maradnak. Többnyire egyedül. És nyomkodják ezt a szart – az asztalon fekvő okostelefonra bökött. – A múltkor hallottam a postán két huszonéves kölköt beszélgetni. Az egyik azt mondta, minek nekem nő, amíg ki tudom fizetni az internetet. Ezen aztán roppantul elszórakoztak.

A férfi is elmosolyodott.

– Úgyhogy, barátom, fel a fejjel, jól döntöttél!

– Nekem csak az a fontos, hogy a gyerekeimnek jó legyen.

– És nekik jó, nem?

– Azt hiszem, igen, bár sokszor nem vagyok biztos abban, hogy amiről ők azt hiszik, hogy jó nekik, valóban jó is a számukra, olykor...

– Az sem lenne jó, ha te akarnád eldönteni, mi a jó nekik.

– Tudom.

– Szóval, akkor minden rendben.

– Azt hiszem...

– Csak?

– Nem tudom... Van ez a fura, *ki vagyok, mi vagyok, hol a fenében vagyok* érzésem, elmondani sem tudom, pontosan miben is nyilvánul meg. Egy nagyvárosban élek, egész nap rengeteg ember vesz körül, munkatársak, régi és új ismerősök... ott vannak a családtagjaim is, mégis... állandóan azt érzem, hogy nem számítok, senki se venné észre, ha holnap eltűnnék, mintha teljesen egyedül lennék, ha érted...

– Ha segít, itt sem külön a helyzet. Lassan már én sem ismerek senkit. Akit meg igen, jobb lenne, ha nem. Bent újabb átszervezés történt, ne tudd meg, kik kerültek pozícióba.

Megropogtatta ujjait, és az asztallapra könyökölve hosszan maga elé nézett.

– Mennyit lógtunk itt egykor... Akkor még jelentettünk valamit. Vagy legalábbis azt hittük, hogy jelentünk – mondta kelletlenül elmosolyodva. – Újabban sokszor azon kapom magam, hogy visszapergetem emlékeimben a képeket, és eltöprengek afelett, bizonyos élethelyzetekben vajon most hogyan döntenék.

– Ne tegyed. Ez egyenes út a zárt osztályra.

– Tudom, hogy nem kellene, nem is akarom, de erősebb nálam. Itthon sohasem foglalkoztam ilyesmivel, azért is különös. Nem tudom,

hogy a távolság vagy inkább az idő múlása teszi. Attól tartok, ahhoz, hogy hazaérjek, immár nem térben, hanem időben kellene utaznom...

Elnyomta a csikket, és kezével halántékára fésülte hajtincsét.

– Hallottad, mi történt Farkassal?

– Meghalt, ugye?

– Igen, de a történet ennél bonyolultabb. Röviden: néhány éve elvált, a felesége... a volt felesége kiforgatta a vagyonából, az utcára került, ez idő tájt ráadásul még a munkahelyét is elvesztette. Más lehetőség híján egy tanyára szegődött mindenestül.

– Gondolom, aprópénzért.

– Koszt-kvartély, meg egy kevéske pénz, aminek nagy részét visszaadta a gazdának pálinkáért.

– Mégis mit dolgozott?

– Amit kellett. Jóságvetéstől, kubikoláson keresztül háztartási gépek javításáig mindent.

– És mi történt vele?

– Egy nap rosszul lett, a gazda épp kint volt, észrevette, sebtében kocsiba dugta, Farkas testvééréhez fuvarozta, ott kitette, néhány bankót gyűrt a zsebébe, és elhajtott. Kihívták a mentőt, de mire kiért, ő halott volt. Egy másik változat szerint már akkor nem élt, amikor a munkaadója rátalált.

– Lett valami következménye az esetnek?

– Ugyan... Senkit sem érdekel. Megpróbáltam kezdeményezni, hogy foglalkozzunk az ügygel, ki tudja, hány rászoruló szerencsétlent dolgoztatnak feketén, minden szociális biztosítás szavatolása nélkül, újjgazdag földbirtokosok a hobbitanyájukon, szinte jobbagysorsban tartva őket, de felsőbb szintről leállítottak.

– Merthogy?!

– Merthogy ez nem téma.

Felhörpintette a korsóban maradt sört, letörölte szakálláról a habot, és intett a kávézó kerthelyiségébe lépő pincérnek, hogy hozzon még egy kört.

*

Ölébe fektette az újságot, és kinézett a vonat ablakán. A sárgában és zöldben tündöklő alföldi táj úgy suhant el mellette, mint egy poszt-impresszionista festmény. Felváltva masszírozva egyik kezével a másikat, figyelte a mellette elrohanó gabonaföldeket.

– Ízületgyulladás? Reuma?

A vele szemben ülő utastársára emelte a tekintetét. Ötvenes évei végén járó férfi volt az illető. Homloka felett félkörívben kopaszodott, szúrós szemöldöke szembeötlően fekete volt, arcán megereszkedett a bőr, rendezetlen, őszes borostája ápolatlanságról árulkodott. Melléig kigombolt inget és elnyútt farmernadrágot viselt.

– Nem tudom – válaszolta, és megvonta a vállát.

Az illető megértően bólogatott.

– Áztasd naponta néhányszor meleg vízben. Minél melegebb, annál jobb. Az segít. Én is ezzel a nyavalyával küszködöm. Kigyógyulni nem fogsz belőle soha, de így talán kissé elviselhetőbb lesz.

– Értem. Köszönöm a tanácsot!

– Ugyan, ne magázzál... Gazdasági migráns?

– Attól tartok, hogy igen.

– Családostul vagy magányos farkas?

– Az asszony és a gyerekek már kint vannak. Az autót is elvitték. Én még kicsit otthon maradtam, hogy elintézzem a hivatalos dolgokat, házeladás meg ilyenek.

– Tehát végérvényes a döntés.

– Ezek után... Remélem, helyes is.

– Munka?

– Ideiglenesen akad.

– Az a fontos, később meg majd alakul. Belerázódik az ember, ne aggódj.

A férfi a reménykedő buzgalomával egyetértően bólogatott.

– Maga... Te régóta kint vagy?

– Hat... az idén lesz hét éve.

– Az szép... Feleség, gyerek... netán unoka?

Az illető megrázta a fejét.

– Az én esetem összetett. Kettesben mentünk ki az asszonnyal. Egyetlen lányunk nem sokkal azelőtt ment férjhez egy helyi nyikhajhoz. Valami vidéki titkár helyettesének az izéje. Sose tudta megmondani, mivel foglalkozik. Ha engem kérdezel, semmivel. Reggel belebújik a drága öltönyébe, és egész nap felváltva fontoskodik vagy segget nyal. Annyira azért nem nagy játékos, hogy képes lett volna elintézni, hogy ne kapjak felmondást. Leépítettek a cégben. Sokakat elbocsátottak. Köztük engem is. Ötvenévesen maradtam munka nélkül. Kilincseltem, hiába, végül az egyik volt munkatársam ajánlotta fel, miért nem próbálkozom meg kint, többeket ismer, akik egy kutyatáp-gyárban dolgoznak, oda mindig kell munkás. Így került ki.

Táskájából egy üveg vizet vett elő, és belekortyolt.

– Nem ment simán. Előbb rá kellett vennem a feleségemet, hogy hagyja ott a munkahelyét, és jöjjön velem. Nehezemre esett egyedül nekivágni az ismeretlennek. Az asszony azonban annyira ragaszkodott a munkahelyéhez, mintha legalábbis egy álomállásról lenne szó, közben meg egy frászt! Minimálbérért dolgoztatták egy baromfivágóhídon, sokszor még a vécére sem volt szabad kimenniük, pelenkát hordtak, hogy nyugodtan dolgozhassanak. Hosszú unszolás után végül beadta a derekát, de első naptól kezdve rettentően szenvedett kint. Nem is bírta sokáig. Két év múlva a lányunk lebabázott, és annak ürügyén, hogy szükség van rá otthon, összecsomagolt és hazaköltözött.

– Te maradtál egyedül?

– Maradtam. Mire jöttem volna haza? Meg addigra már valamelyest megszoktam. Szerencsém is volt. Nem sokkal az után, hogy az asszony hazament, megismertem Ulrikét.

– Kicsoda Ulrike?

– A mostani munkaadóm. Otthagytam a kutyatáp-gyárat, az se egy álommunkahely, és Ulrikéhez költöztem.

– És itt mi a teendő?

– Ulrike kisebb mezőgazdasági birtokot vezet. A mindenese vagyok – mosolyodott el furfangosan.

– Az otthoniak mit szoltak a változáshoz?

– Nem érdekli őket. Legfeljebb a pénz, amit néha küldök vagy viszek. Az asszony visszament belezni a csirkéket. Azt mondta, neki egymagának elég, amit ott keres, számára az a legfontosabb, hogy a lánya és az unokája közelében legyen, a vejem felkapaszkodott a ranglétrán, már ő a titkárhelyettes vagy mi a szösz. Mindenki jól van, mindenki boldog. Én is.

Kinézett az ablakon.

A férfi nem mondott semmit. Felemelte az ölébe fektetett folyóiratot, és a migráció kérdéskörét boncolgató új európai filmekről szóló cikkbe temetkezett.

*

Betolta a szájába a szalámis szendvics végét, a fóliát pedig összegyűrte, és a szemeteskukába dobta. Előkapta telefonját, és az udvarra sietett. Cigarettaízva átfutotta a napi híreket. A nyugdíjasok utcai tiltakozással fenyegetőznek, amennyiben nem állítják vissza a csökkentés előtti szintre ellátmányukat... Kitűnő állapotban az ősszel elvetett gabona,

de a szakemberek arra figyelmeztetnek, hogy az enyhe tél a kórokozónak is kedvez... A statisztikai kimutatások szerint az elmúlt huszonöt évben soha nem volt ilyen alacsony a munkanélküliek száma, mint jelenleg, a szakemberek attól tartanak, hogy a munkaadóknak hamarosan munkaerőhiánnyal kell szembenéznük... Kiikszelte a hírportált, és a zsebébe csúsztatta a készüléket. Az utca felé fordult. A magas faltól nem láthatott ki, de hallotta a járókelők lépteit és beszélgetését. Cipője talpán elnyomta a csikket, és ismét elővette telefonját. Tárcsázott. A túloldalon a készülék többször kicsengett, mire egy női hang beleszólt.

- Igen?
 - Szia, anya!
 - Szia, kisfiam! Hallottam, hogy csöng, de kint voltam, azért vettem fel csak most...
 - Mit csináltál ilyenkor odakint?
 - Mit csinálhattam? Semmi különöset, hoztam be fát.
 - De megbeszéltem a szomszéd Ferivel, hogy összevágja a fát, és mindennap visz be neked egy vödör fahasábot. Ki is fizettem neki...
 - Rendes a Feri, szépen el is készített mindent, de hogy néz ki, hogy egész nap ott bent csúfosodjon az a sok fa. Amikor rá kell tenni, behozok egyet-kettőt, és ráteszem.
 - Legalább vidd magaddal ilyenkor a telefont.
 - Jó, hogy nem hordom magammal mindenhová!
 - Nem árt, ha nálad van, ha ne adj isten, valami bajod esne...
 - Ugyan mi bajom eshetne?
 - Elesel, vagy mit tudom én...
 - Az bent is megtörténhet.
 - Ezzel nem könnyítesz a helyzetemen.
 - Ti se nagyon törekedtetek könnyíteni az enyémen. A szép házatok is szaré'-húgyé' eladtátok...
- A férfi nekidőlt a falnak és mélyet sóhajtott.
- Halló! Itt vagy még?
 - Itt vagyok, anya.
 - Azt hittem, már megszakadt.
 - Nem, csak... mindegy. Különbén hogy vagy?
 - Megvagyok valahogy. Öregesen, ahogy lehet. És ti?
 - Köszönöm, mi is megvagyunk.
 - A gyerekek?
 - Ők is, iskolába járnak, tanulnak, vannak új barátaik...

- A menyem?
- Egész nap dolgozik, alig találkozunk, de nem panaszkodik. Mi újság otthon?
- Semmi különös, minden a régi. Napról napra többen költöznek el itthonról. Létezik, hogy ott mindenkinek olyan jól megy?
- Dolgozni kell, anya.
- Dolgozni... Dolgozni mindenhol kell. Apád és én is egész életünkben gürcöltünk, és minek? Öregségemre itt maradtam egyedül...
- Nem vagy egyedül. Gondoskodunk rólad, vannak barátaid, ismerőseid, elmehetsz a nyugdíjasklubba társalogni...
- Megy a kórság! Meghallgatni, kinek mi a betegsége, vagy kinek kire fáj a foga?! Leéltek egy egész életet, és vén fejjel jutott eszükbe, hogy közben mi mindent halasztottak el, hogy nem szégyellik magukat!
- Jól van, anya, akkor nem mész oda, csak ne zsörtölődj.
- Ti mikor jöttök?
- Nem tudom, a munkától függ.
- Remélem, azért hűsvétra hazalátogattok.
- Igyekszünk, anya, most azonban...
- Jaj, majdnem elfelejtettem mondani, van egy újság. Bogdánál kikapcsolták a villanyt. Nem is az óránál, hanem a karónál. Állítólag már hónapok óta lopta a villanyáramot. Azt mondják, nemcsak az elfogyasztott áramot kell majd kifizetnie, hanem nagy büntetést is kap, lehet, hogy még le is csukják.
- De miért nem fizette ki?
- Miből fizette volna a szerencsétlen?! Évek óta nincs munkája, teng-leng, ha talál valami melót, az néhány napig tart, képzelheted, mennyit keres.
- Értem.
- Nem tudom, mi lesz vele.
- Anya, most már mennem kell, majd hívlak, amint tudlak.
- Tedd is le, mert nagy lesz a számlád. Csókollak benneteket!
- Mi is téged, vigyázz magadra! Szia!
- Vonalat bontott. Zsebébe süllyesztette telefonját, megropogtatta a gerincét, és a mosogatókonyha felé indult.

Bárka, 2018/5.